

Retsudvalget
L 133 - Bilag 9
Offentligt

KVINDER FOR FRIHED

Carlsmindeparken 47, 2840 Holte

www.kvinderforfrihed.dk
info@kvinderforfrihed.dk

Den 11. februar 2007

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender
Stormgade 2-6
1470 København K.

Retsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K.

Opfordring til politikerne:

TAG FORÆLDREANSVARSLØVEN AF BORDET!

Kvinder For Frihed fraråder hermed på det kraftigste, at forslag til lov om forældreansvar vedtages i den form, som der er lagt op til i L 133 og L 134. Det er vor generelle opfattelse, at der er tale om et hastværksarbejde, hvor en lang række punkter er blevet tilføjet i sidste øjeblik i forbindelse med den politiske aftale af 5. december 2006 efter pres fra bestemte interessegrupper.

Vi havde hellere set, at lovforslaget havde en langt mindre vidtgående karakter, alternativt lagde sig tættere op ad Betænkning nr. 1475 "Barnets Perspektiv". Vi finder ikke, at der er foretaget en fyldestgørende konsekvensvurdering af det samlede lovforslag.

Vi hilser dog velkommen, at lovforslaget øger børns ret til at blive hørt, og at hensynet til barnet betones som et overordnet princip. Desværre føres princippet ikke igennem, og meget i lovforslaget underminerer hensynet til barnet. Vi frygter derfor, at børnene, eller måske især de dårligst stillede børn, vil opleve flere problemer og mere utryghed i løbet af deres opvækst.

Der er grund til bekymring, hvis loven vedtages i sin nuværende udformning, idet den vil få alvorlige konsekvenser for mange børn og forældre i form af eksempelvis et øget konflikt-niveau, økonomiske problemer samt flere anbringelsessager, hvor forældrene bukker under for de mange krav, som de bliver pålagt. Vi mener klart, at de svageste familier bliver hårdest ramt.

Vi havde gerne set, at statsforvaltningerne øgede hjælpen til børn og forældre med problemer i forbindelse med samværsaftalerne og gjorde det lettere at ændre disse. I stedet har man valgt at gøre det vanskeligere at få hjælp i disse spørgsmål og at rejse sager om ændringer i samværsaftalerne. Det bebudes, at man i stedet på autoritær vis vil slå hårdt ned på såkaldt "samværschikane".

Dette mener vi ikke afspejler, at barnet er i centrum, men derimod, at samvær med barnet stadig betragtes som en "rettighed" for samværsforælderen, som vedkommende kan kræve "erstatningssamvær" for uanset, at dette ofte går ud over barnets eller den unges egne aftaler med andre end samværsforælderen. I denne forbindelse må vi også fraråde udvidelse af samværsretten til spædbørn. Dette er i direkte strid med den veldokumenterede litteratur om vigtigheden af mor/barn forholdet i barnets første levemåneder, etableringen af amning samt for barnets såvel fysiske som psykiske sundhed og udvikling.

Hvad angår håndhævelsen af samværet, mener vi at bødesanktioner undtagelsesvis skal kunne pålægges begge parter – altså enten bopælsforælderen eller samværsforælderen - af Statsforvaltningen, når en løsning ikke kan findes på anden vis og barnet uden rimelig grund ikke får adgang til aftalt samvær imod sit eget ønske. Fogedrettens eneste bemyndigelse bør være at tvangsfuldbyrde udlevering af barnet i situationer, hvor dette er berettiget, men aldrig imod dets vilje og altid med bistand fra en uvildig person.

Endvidere mener vi, at der tages alt for dårligt hånd om voldsproblematikken i forbindelse med forældremyndighed og samvær i det fremsatte lovforslag. Den utilstrækkelige indarbejdelse af dette hensyn vil efter vor opfattelse kunne koste menneskeliv samt påføre børn traumatiske oplevelser for livet.

Det anføres i Betænkningen, at "dokumenteret voldelig adfærd over for barnet altid bør føre til, at en anmodning om ophævelse eller afslag på samvær imødekommes". Imidlertid er denne dokumentation ofte strandet på påstand-mod-påstand. Det er endvidere veldokumenteret i litteraturen, at vold mod moderen ofte også omfatter direkte vold mod barnet, og altid indirekte ved, at barnet er vidne til volden mod moderen. Dette er yderst traumatisk for barnet og bringer dets sundhed i fare.

Det bør tillige præciseres i loven, hvorledes der skal forholdes, når kvinder og børn er flygtet til krisecenter. Vi anerkender Betænkningens kommentarer om, at påstand om vold altid bør føre til nærmere undersøgelser af sagen, at en påstand om afslag på samvær ved dokumenteret vold bør følges, og at samværet suspenderes under sagsbehandlingen. Imidlertid bør en sådan verserende sag hos Statsforvaltningen bevirke, at der gives meddelelse til børneinstitutionen om ikke at udlevere barnet til faderen, før undersøgelsen er tilendebragt. Det vil have den betydning for barnet, at dets hverdag ikke ændres udover den forandring, som krisecenteropholdet medfører.

Vi skal i øvrigt opfordre til, at begrebet "højt konfliktniveau" ikke anvendes, hvor der er tale om vold, men at volden indskrives i afgørelsen. Det kan dels letteregøre voldsforskning, dels afværge, at samværsforælderen kan benytte denne eufemisme til fortsat chikane af bopælsforælderen.

Vi foreslår nedenfor konkrete ændringer til lovforslaget:

1. Kravet om enighed imellem forældre med fælles forældremyndighed om væsentlige beslutninger (§ 3)

Vi mener at dette krav reelt indebærer at man kriminaliserer forældre, der træffer væsentlige beslutninger på deres barns vegne ud fra barnets bedste, når den anden forælder ikke støtter op om beslutningen. Sådanne forældre skal ikke slæbes i retten og dømmes. Dette ville efter vor mening kun skade de pågældende familier, forværre konflikterne imellem dem og absolut ikke gavne børnene.

2. Fælles forældremyndighed til fædre, der er separeret ved barnets fødsel (§ 6, stk. 1 og 3) eller til fædre, som ikke bor sammen med moderen, men har boet sammen med hende inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel (§ 7, stk.3)

Vi mener ikke, at der skal være fælles forældremyndighed, når der er sket et samlivsbrud eller separation inden fødslen, da det ikke tager hensyn til moderens sårbare situation i forbindelse med fødslen. I nogle tilfælde har faderen udøvet psykisk eller fysisk vold imod moderen under graviditeten. Dette kan skade det ufødte barn, hvorfor tildeling af fælles forældremyndighed under disse forhold ville være absurd.

3. Automatisk fælles forældremyndighed ved samlivsophævelse eller skilsmisse og kravet om, at alle tvinges til fælles forældremyndighed medmindre "der foreligger tungtvejende grunde" (§ 11)

Vi mener, at forældremyndighedsspørgsmålet mest naturligt bringes op, når parret går fra hinanden og i tilfælde af separation/skilsmisse alligevel skal behandles i Statsforvaltningen. Parret bør selv tage stilling til, om de ønsker fælles forældremyndighed. Er det ikke muligt gennem Statsforvaltningens samtaler med forældrene for disse at nå til enighed, vil et samarbejde ikke kunne lykkes, men kun bidrage til yderligere konflikter. Det bør i disse tilfælde ikke være muligt for retten at idømme fælles forældremyndighed, men alene tildele en af forældrene eneforældremyndigheden. Det i Betænkningen anførte om, at udsigten til, at en retssag vil resultere i idømt fælles forældremyndighed, såfremt parterne ikke kan blive enige i Statsforvaltningen, kan kun ses som en trussel om at "rette ind". Barnets bedste er slet ikke til at få øje på ved denne formulering.

Vi mener, at fælles forældremyndighed altid skal være frivillig, da en tvunget vil være kilde til store konflikter mellem forældrene og give helt urimelige magtbeføjelser til den af forældrene, som ikke står for barnets daglige omsorg, og som vil kunne blive brugt til skade for barnet og den af forældrene, det bor hos.

4. Formuleringen i de tilfælde, hvor den ene af forældrene har myrdet den anden (§ 15)

Indledningsvis bemærkes, at formuleringen i stk. 1, 2. halvdel, undrer, idet det anføres, at hvis barnet *"ved dødsfaldet (har) bopæl hos den længstlevende, og har denne forvoldt den anden forældremyndighedsindehavers død...."*

Med "bopæl hos den længstlevende" forstås "bopælsforælderen", mens "den anden forældremyndighedsindehaver" in casu er "samværsforælderen". Der har formentlig været meget, meget få tilfælde, hvor det er bopælsforælderen, der har slået samværsforælderen ihjel, mens det omvendte jævnligt sker, hvor så børnene ofte også bliver slået ihjel.

Vi mener derfor, at formuleringen er biased, og vi opfordrer til, at man i det mindste anvender en neutral formulering:

"Har den ene forælder slået den anden ihjel, kan en anden anmode om at få tillagt forældremyndigheden".

Den nuværende formulering: *"... har denne forvoldt den anden forældremyndighedsindehavers (bør være forælders) død"* bør have sin egen paragraf og kun være i tilfælde, hvor den ene forælder i selvforsvar forvolder den andens død. Dette skal naturligvis ikke have nogen forældremyndighedskonsekvenser for forælderen.

Loven om, at en forælder kan opnå forældremyndigheden ved at myrde den anden forælder, har altid i vide kredse vakt vantro blandt dem, der ikke kendte til denne lovparagraf, og for alle andre har det i høj grad været i strid med retsopfattelsen. Tiden må nu være inde til, at mord ikke længere belønnes.

Med formuleringen om, at en anmodning om, at en anden end drabsmanden får forældremyndigheden *"kun kan imødekommes, hvis det er af afgørende betydning af hensyn til barnet, at forældremyndigheden ikke forbliver hos den længstlevende"*, er at bagatellisere, at drabsmanden ved sin handling har forhindret barnet i at have kontakt med den anden af forældrene for bestandigt. Samtidig viser det, at mord på en forælder tilsyneladende ikke anses for at være særligt diskvalificerende for forældre- evnen, hvorimod det ganske rigtigt påpeges (Betænkningens side 16), at det ikke kan være i barnets interesse, at der dømmes til fælles forældremyndighed, hvis en forælder er uegnet som forældremyndighedsindehaver på grund af misbrug m.v.

Vi skal derfor opfordre til, at formuleringen kommer til at lyde:

"Anmodningen om, at en anden får forældremyndigheden, imødekommes, hvis dette er bedst for barnet. Forældremyndigheden vil aldrig - eller kun når ganske særlige forhold gør sig gældende - kunne tildeles morderen".

5. Bestemmelsen om at forældre skal varsle flytning til den anden inden 6 uger

Vi mener, at voksne mennesker disponerer frit i et frit samfund – også når de flytter inden for eller uden for landets grænser. En varslingspligt er umyndiggørende og kan være direkte farlig for en kvinde, som har svært ved at slippe ud af et undertrykkende og måske voldeligt forhold.

6. Sætningen "Begge forældre har ansvaret for, at barnet har samvær"

Denne sætning kriminaliserer reelt forældre, som ikke finder et konkret samvær hensigtsmæssigt for barnet – fx fordi barnet er blevet sygt. Forældre skal generelt varetage deres børns interesser. Dette hensyn må veje tungere end hensynet til samværsforælders ret til samvær.

7. Samvær med andre end forældrene

Vi mener, at ønsket om kontakt med et barn må rettes til barnet selv eller forældrene. Det er ikke et anliggende for statsmagten, om enlige forældres børn har kontakt med forskellige slægtninge. Og at pålægge enlige forældre – herunder enker eller enkemænd – tvangsbøder, hvis de ikke udleverer deres barn til den pågældende slægtning, er absurd og skadeligt for barnets relationer til sin familie.

8. Tvungne deleordninger

Vi mener at deleordninger, hvor barnet er 7 ud af 14 dage hos hver af forældrene, altid skal kræve enighed mellem forældrene. Det skal af hensyn til barnet altid stå klart, hvor dets hjem er. Grænsen for hvor meget samvær, der kan fastsættes i en 14 dages periode imod den enes vilje, bør derfor sættes lavere – fx ved 3 overnatninger.

Herudover er det nødvendigt, at bopælsforælderen ved sine dispositioner (fx ved valg af bopæl) har en fornøden økonomisk tryghed, da bidragspligten kan ophøre, når barnet er lige meget hos hver. Ved deleordninger må der forventes megen strid om, hvem der skal være bopælsforælder og berettiget til de dertil hørende børnepenge. Sådanne stridigheder vil skabe meget stor økonomisk utryghed hos mange af de ofte økonomisk trængte aleneforældre. Vi mener, at lovgivningen skaber nye konflikter imellem forældrene, når der er uklarhed om hvem af forældrene, som skal bære hovedansvaret for barnet. Det ser vi absolut ikke som nogen fordel for barnet.

9. Bestemmelsen om at den barnet bor hos kan pålægges at transportere barnet over lange afstande samt afholde udgifterne hertil

Vi mener, at det griber alt for meget ind i tilværelsen hos den enlige forælder at risikere krav om måske flere hundrede kilometers kørsel af et barn hjem fra den anden af forældrene samt afholdelse af udgifterne hertil. I en kamp om forældremyndighed vil

samværsforælderen kunne chikanere bopælsforælderen ved at bosætte sig langt væk og på den måde pålægge den anden et stort tidsforbrug på transport samt de hertil hørende udgifter. Vi skal her gøre opmærksom på, at en stor del af de enlige forældre er kvinder med lave indkomster uden bil. At ramme disse kvinder gavner på ingen måde børnene.

10. Bestemmelsen om, at en forælder, som ikke har del i forældremyndigheden, har ret til vidtgående information om barnet fra kommunen, sundhedsmyndigheder og skole(§ 23)

Vi finder ikke, at det er betryggende for barnet og dets familie, at en person, som det måske ikke ønsker at have kontakt med, eller som kan være i konflikt med bopælsforælderen, har vidtgående adgang til personlige informationer om barnet. Kun en samværsforælder, hvor der er aftalt fælles forældremyndighed, bør have adgang til sådanne oplysninger.

I den forbindelse bemærkes, at hvis en forælder har fået frataget samværsretten, vil dette indicere manglende forældreevne. Uden kontakt til barnet, vil disse oplysninger om barnet være uden relevans for en sådan forælder.

ooo000ooo

Afslutningsvis er vi betænkelige ved visse formuleringer i Betænkningen, fx "hvis voldsudøvelsen har en sådan karakter" (s. 40) i forbindelse med, om retten skal ophæve den fælles forældremyndighed. Det kommer altid kvinder og børn til skade, når volden gradbøjes. Kun voldsofferet bør skønne om, hvorvidt volden har en eller anden "karakter" – ikke myndighederne.

Vi henviser tillige til (samme sted) bemærkningen om, at en mand ikke kan blive far, hvis barnet er et resultat af incest eller voldtægt, "*hvis afgørende hensyn til barnet taler imod det*". Citatet bør udgå. Det kan aldrig under nogen omstændigheder være i et barns interesse at have kendskab til en mand, der er blevet dets far qua en forbrydelse mod dets mor.

Endelig skal vi til bemærkningerne i Betænkningens s. 52 om kulturelle og religiøse begivenheder bemærke, at dette næppe er gennemtænkt. Helligdage i Danmark betyder samtidig skolelukning. Andre religioners helligdage vil betyde, at børnene skal have fri på disse dage. Der går i teksten ud fra en kristen forælder og en forælder med "andet religiøst tilhørsforhold", men der kan udmærket være tale om andre konstellationer. Hvis vi forudsætter et forældrepar, hvor den ene er jøde, den anden hindu, skal børnene nu ikke alene have fri fra skole på de kristne helligdage, men også de jødiske og de hinduistiske. Der kan blive meget få dage på et år, hvor et barn på grund af helligdage reelt kan komme i skole. Det har ikke tidligere været et problem, som forældrene ikke selv fandt ud af, og som man var nødt til at lovgive om. Det er næppe heller nødvendigt nu.

Med venlig hilsen

Kvinder for Frihed

f/
Vibeke Manniche, forkvinde
Nina Bjarnason, næstforkvinde
Britta Mogensen, bestyrelsesmedlem

Nina Bjarnason

... Bilag

RELEVANT LITTERATUR

- Archard, David (1993): *Children. Rights & Childhood*. Routledge. London
- Bancroft, Lundy & Jay G. Silverman (2002): *The Batterer as Parent. Addressing the Impact of Domestic Violence on Family Dynamics*. Sage Publications. Californien.
- Boserup, Bente & Helle Rabøl Hansen (2003): *Samværs-klemmen. Når skilsmissebørn svigtes under samvær*. Gyldendal.
- Bourdieu, Pierre (1999): *Den Maskuline Dominans*. Tiderne Skifter. København.
- Bækgaard, Viggo (2000): "Børns retssikkerhed går fløjten" (i) Lov & Ret nr. 3/2000.
- Christensen, Else (1984): *Vold tues ikke ihjel. En bog om vold mod kvinder i parforhold*. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. København.
- (1989): *Forebyggende arbejde blandt børn og unge i Dannerboligerne. Statusrapport 1.10.88 - 30.9.89*. Arbejdsnotat 3/89. Center for Samfundsvidenskabelig Kvindeforskning.
- Clemmensen, Pia Rovsing (2005): *Den rette hjælp – til voldsramte kvinder*. Frydenlund. København.
- Danilda, Inger & Karen Leander (eds.) (1999): *The Worst Scars are on the Inside – Methods for counteracting violence against women*. Operation Kvinnofrid International. Stockholm.
- Dobash, R. Emerson & Russel P. Dobash (1992): *Women, Violence & Social Change*. Routledge. London.
- Eriksson, Maria and Marianne Hester (2001): "Violent Men as Good-Enough Fathers? – A look at England and Sweden" (in) *Violence Against Women*, vol. 7, no. 7, July 2001. Sage Publications. London.
- Flendt, Helene & Lisbeth Holst (2000): *Hvem beskytter barnet? En debatbog om skilsmissebørn og samvær*. Kroghs Forlag.
- FN's Konvention om Barnets Rettigheder.
- Føgh, Maja, Marianne Hester & Anne Mette Kruse (1994): *Hustruvold og fælles forældremyndighed - en dårlig kombination (foreløbige forskningsresultater)*. Forskningsprojekt. CEKVINA. Århus.
- Hearn, Jeff (1998): *The Violences of Men*. Sage Publications. London.
- Hester, Marianne & Lorraine Radford (1996): *Domestic violence and child contact arrangements in England and Denmark*. The Policy Press. University of Bristol. UK.
- Hester, Marianne, Chris Pearson and Nicola Harwin (2000): *Making an Impact. Children and Domestic Violence*. Jessica Kingsley Publishers. London.
- Lundgren, Eva (1989): *Våldets normaliseringsproces. Två parter – två strategier*. Upsala Universitet.
- Lundström, Agneta, Gunilla Nordenfors, Gerda Christenson, Maggi Wikström (2001): *Tystnaden är bruten. Ta Ansvar!* ROKS. Umeå.
- Mogensen, Britta, Sissel Lea Nielsen & Bo Wagner Sørensen (1999): "1999: EU-året mod vold mod kvinder" (i) *Kvinden og Samfundet*, årg. 115, nr. 3.
- Mogensen, Britta & Sissel Lea Nielsen (2000): *Solidaritet eller klientgørelse? – en undersøgelse af Dannerhusets ideologi og struktur*. Forlaget Sociologi.

Møller, Mogens (2000): *I Fars Vold*. Kommuneforlaget A/S. Oslo.

Nordenfors, Gunilla (1996): *Fadersrätt. Kvinnofrid och Barns Säkerhet*. Roks. Stockholm.

Radford, Lorraine, Sarah Sayer & AMICA (Aid for Mothers Involved in Contact Action)(1999): *Unreasonable Fears? Child contact in the context of domestic violence: A survey of mothers' perceptions of harm*. Women's Aid. Bristol. England.

Radford, Lorraine & Marianne Hester (2006): *Mothering Through Domestic Violence*. Jessica Kinglsey Publishers. London.

Rasmussen, Anne-Cathrine & Anne-Mette Poulsen (1998): "Når barnet bliver synligt" (i) Else Christensen & Lenie Persson (red.): *Når mor får bank. En mosaik om børn i voldsramte familier*. Socialt Udviklingscenter Storkøbenhavn.

Råkil, Marius (red.) (2002): *Menns vold mot kvinner. Behandlingserfaringer og kunnskapsstatus*. Universitetsforlaget. Oslo.

Skjørten, Kristin (1988): *Når Makt Blir Vold. En analyse af seksualisert vold i parforhold*. K-serien nr. 4-88. Institutt for kriminologi. Oslo.

- (1994): *Voldsbilleder i Hverdagen*. Pax Forlag. Oslo.

Tift, Larry L. (1993): *Battering of Women. The Failure of Intervention and the Case of Prevention*. Westview Press. Boulder.